

Sundbyberg 2016-01-11

Dnr.nr: N2015/07632/RS

Vår referens: Sofia Karlsson

Mottagarens adress

n.registrator@regeringskansliet.se

Remissvar: Sekretessbrytande bestämmelser för personal inom hälso- och sjukvård och socialtjänst vid vanvård av djur

Promemorian berör personer som på grund av psykisk eller fysisk ohälsa inte klarar att ta hand om sina djur ordentligt. Förslaget är att ge personal inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten, samt verksamheter enligt LSS, rätt att bryta sekretessen och meddela tillsynsmyndigheter om vanvården. Promemorian är ett komplement till utredningen Ny djurskyddslag (SOU 2011:75).

Handikappförbunden är en samarbetsorganisation för 39 funktionshinderförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 människor. Vårt mål är ett samhälle för alla. Vårt intressepolitiska arbete grundar sig på mänskliga rättigheter.

Handikappförbundens ställningstaganden

Vi har förståelse för behovet av att kunna anmäla vanvård – när inga andra alternativ återstår. Samtidigt är detta ett förslag som riskerar att kränka den personliga integriteten. Vi hade därför hellre sett konstruktiva förslag för hur djurens rättigheter skulle kunna stärkas även utan en sekretessbrytande bestämmelse. Det handlar bland annat om vilka verktyg som finns att tillgå om en person på grund av sjukdom tillfälligt inte kan ta hand om sitt djur.

Om man trots detta väljer att gå vidare med förslaget behöver det stärkas och kompletteras inom ett antal områden.

Förslaget som helhet

Vi ställer oss tveksamma till om möjliga vinster står i proportion till de nackdelar som förslaget om att bryta sekretessen inom vård och socialtjänst innebär.

Det finns redan idag en omfattande reglering vad gäller jordbruk. Det stora flertalet fall kan hanteras i samråd, och förmodligen skulle ännu fler fall kunna lösas om det fanns bra alternativ för dem som på grund av sjukdom har svårt att ta hand om sitt djur. Anmälan vid misstanke om vanvård kan också göras av andra än personal inom vård och socialtjänst. Slutligen innebär förslaget en otrygghet i mötet med dessa personalgrupper. I värsta fall riskerar förslaget att leda till en helt utebliven kontakt. Det gagnar varken individen eller hans husdjur.

Många personer med psykisk ohälsa upplever redan nu att de blir stigmatiserad, utpekade och misstänkliggjorda. Att godkänna denna typ av undantag från grundlagsskyddade rättigheter riskerar att personer med psykisk ohälsa, i kontakt med vård och socialtjänst, får ett ännu sämre rättskydd.

Vi anser heller inte att de skydd som föreslås i lagen är tillräckliga. Vi ställer oss ytterst tveksamma till att personal inom vård och socialtjänst ska ges tolkningsutrymme för när lagen är tillämplig eller inte, det vill säga avgöra om bristen kan åtgärdas i samråd eller inte. (Se mer om detta i nästa stycke.)

Handikappförbunden ställer sig därför tveksamma till förslaget i promemorian.

Kravet på samråd

Det finns en betydande risk att man inte kommer att pröva andra former av åtgärder, i tillräcklig omfattning, innan man bryter sekretessen.

Möjligheten att kunna göra en anmälan, kan till och med leda till att personal, till exempel på grund av tidspress, väljer att göra en sådan, innan andra åtgärder över huvud taget vidtagits.

Ett krav på samråd ter sig därför lockande för lagstiftaren. Tyvärr är kravet, så som det idag är utformat, verkningslöst.

Av erfarenhet vet vi att domstolen har svårt att överpröva och sanktionera missbruk av denna typ av regelvariant eftersom det föreligger uppenbara bevissvårigheter. Den enskilde kommer därför med sannolikhet, ha stora svårigheter att få rätt i domstol även i fall där fel begåtts. Det är heller inte särskilt troligt att personer som lider av fysiska eller psykiska besvär kommer att klaga på ett sekretessbrott. Det måste därför i mycket högre grad än vad som är fallet idag, definieras vad det är som personal inom vård och socialtjänst förväntas göra innan sekretessen får brytas.

Inte heller så framkommer det vilka konsekvenserna skulle bli för den som bryter mot lagen. Riskerar personal inom hälso- och sjukvård eller socialtjänst någon form av reprimand eller straff? Kan den vars sekretess bryts få någon form av ersättning? Inte heller står det klart om enskild kan beviljas rättshjälp om hen anser sig felaktigt behandlad.

Handikappförbunden anser därför att kravet på samråd som föreslås i promemorian måste förtydligas och konkretiseras.

Secretess hos kontrollmyndighet och polismyndighet

Handikappförbunden tillstyrker förslaget om att sekretess för personliga förhållanden, ska gälla även hos kontrollmyndigheten för djurskydd och polismyndigheten.

Konkretisering av åtgärder

Oavsett om en sekretessbrytande bestämmelse införs eller inte behöver verktygen för att hantera den här typen av problem ses över.

Det är viktigt att poängtera att många av dem som på grund av sjukdom inte fullt ut kan ta hand om sitt djur, kommer att tillfriskna. För många med psykisk ohälsa är husdjur dessutom en viktig del av återhämtning och för somliga den enda sociala kontakt som man fullt ut klarar av. Skulle en sådan person hamna i en akut psykisk svacka är det viktigt att man hittar lösningar, som innebär att husdjuret, när det är möjligt, kan återförenas med sin ägare.

Inte alla personer har ett kontaktnät som innebär att de kan be någon omhändertata husdjur. För att förtroendet som sekretesskyddet ger, inte helt ska urgröpas av förslaget, behöver det kompletteras. Det handlar bland annat om konkreta verktyg och åtgärder som kan och skall vidtas innan sekretessen bryts. Vi anser också att socialtjänstens

ansvar för att bistå den enskilde med insatser, ska utökas så att det finns tydliga alternativ för den som vill få hjälp med sitt djur. Annars finns risk att människor undviker kontakt med vård och socialtjänst och att lagen får en motsatt effekt.

Handikappförbunden anser därför att promemorian behöver kompletteras med förslag på hur man kan skapa en lösning i den akuta situationen, som innebär att husdjuret ska kunna återförenas med sin ägare.

Handikappförbunden anser också att om en sekretessbrytande bestämmelse införs måste kravet på samråd konkretiseras med vilka alternativ som ska erbjudas innan sekretessen får lov att brytas.

Med vänlig hälsning

Handikappförbunden

Stig Nyman

Ordförande